ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต 2

INNOVATIVE LEADERSHIP OF SCHOOL ADMINISTRATORS UNDER PHRAE PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 2

สุณิสา หลวงสุ
Sunisa Luangsu
วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา
School of Education, University of Phayao
E-mail: Sunisaluangsu@gmail.com
โทร. 061-350-5009

Received: 5 April 2026; Revised: 9 April 2026; Accepted: 31 August 2026

บทคัดย่อ

บทความวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์1) เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต 2 2) เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่ จำแนกตามเพศ อายุ ประสบการณ์การทำงาน และ ขนาดโรงเรียน ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลจากบุคลากรทางการศึกษา ซึ่งประกอบด้วยผู้บริหารและครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต 2 โดยคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างตามเกณฑ์ของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan) และเลือกใช้เทคนิคการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) จนได้กลุ่มตัวอย่างรวมทั้งสิ้น 254 คน เครื่องมือหลักที่ใช้ในการเก็บข้อมูลคือแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ผู้วิจัยเลือกใช้สถิติเชิงพรรณนาในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สำหรับสถิติอ้างอิงเพื่อทดสอบสมมติฐานประกอบด้วย การทดสอบค่าที (t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) โดยในกรณีที่ตรวจพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะดำเนินการเปรียบเทียบผลต่างรายคู่ด้วยวิธีของเชฟเฟ่ (Scheffé’s method) เพื่อระบุความแตกต่างอย่างละเอียดต่อไป

ผลวิจัย พบว่า 1) ระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของกลุ่มตัวอย่างโดยรวมปรากฏผลในเกณฑ์มาก โดยพบว่าด้านการมีวิสัยทัศน์เพื่อการเปลี่ยนแปลงมีระดับค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ขณะที่ด้านการทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วมมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด 2) การเปรียบเทียบปัจจัยเชิงตัวแปรพบว่า เพศและขนาดของสถานศึกษาไม่ส่งผลต่อระดับความคิดเห็นที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ในทางตรงกันข้าม ปัจจัยด้านช่วงอายุและประสบการณ์ใน

การปฏิบัติงาน กลับส่งผลให้เกิดความแตกต่างต่อการรับรู้ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งในมิติองค์รวมและรายด้านทุกด้าน

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำ, ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม, ผู้บริหารสถานศึกษา

Abstract

This article aimed to study 1) to study the innovative leadership of school administrators under the Phrae Primary Educational Service Area Office 2; and 2) to compare the innovative leadership of these administrators classified by gender, age, work experience, and school size. The research sample consisted of 254 school administrators and teachers under the Phrae Primary Educational Service Area Office 2. The sample size was determined using Krejcie and Morgan's table, and the participants were selected through stratified random sampling. The research instrument was a questionnaire focused on the innovative leadership of school administrators. Data analysis was performed using percentage, mean, standard deviation, t-test, F-test, and One-way ANOVA. Post-hoc comparisons were conducted using the Scheffé method where statistically significant differences were found.

The result of the study found that: 1) The innovative leadership of school administrators under the Phrae Primary Educational Service Area Office 2 was overall at a high level. Specifically, the "Visionary Change" dimension had the highest mean score, while the "Teamwork and Participation" dimension had the lowest mean score. 2) The comparison of innovative leadership revealed that personnel with different genders and from different school sizes showed no significant differences in their overall opinions toward the innovative leadership of school administrators. However, personnel with different ages and work experiences showed statistically significant differences at the .05 level in their opinions toward the innovative leadership of school administrators, both overall and in all individual dimensions

Keywords: Leadership, Innovative Leadership, School Administrators

บทนำ

การศึกษามีบทบาทสำคัญยิ่งการพัฒนาคุณภาพประชากรและเสริมสร้างขีดความสามารถการแข่งขันของประเทศท่ามกลางสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของโลก (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) ส่งผลให้กระทรวงศึกษาธิการมุ่งเน้นการปฏิรูปบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาให้มีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม

(Innovative Leadership) เพื่อเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่มีวิสัยทัศน์ในการสร้างสรรค์นวัตกรรมและส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของบุคลากรให้สอดคล้องกับทักษะในศตวรรษที่ 21 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2564) ทิศทางนี้มีความสอดรับกับยุทธศาสตร์ที่ 3 ภายใต้แผนพัฒนาการศึกษา ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570) ที่ให้ความสำคัญกับการเพิ่มขีดความสามารถของทุนมนุษย์ผ่านระบบการบริหารจัดการสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพ โดยเน้นการพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษาที่ตอบโจทย์บริบทเชิงพื้นที่และสร้างความยั่งยืนให้แก่ผู้เรียน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2565)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต 2 มุ่งเน้นการยกระดับคุณภาพผู้เรียนผ่านกลไกนวัตกรรมเพื่อตอบสนองต่อความท้าทายในศตวรรษที่ 21 อย่างไรก็ตาม รายงานผลการดำเนินงานประจำปีงบประมาณ 2567 สะท้อนให้เห็นถึงผลการประเมินในด้านทักษะการสร้างสรรค์นวัตกรรมและการใช้เทคโนโลยีปฏิบัติงานของบุคลากรที่ไม่เป็นไปตามค่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ ตลอดจนความไม่เพียงพอของกิจกรรมส่งเสริมและผลงานนวัตกรรมเชิงประจักษ์ที่สอดคล้องกับนโยบายของต้นสังกัด (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต 2, 2567) ประกอบกับฐานข้อมูลงานวิจัยเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมในบริบทเฉพาะของพื้นที่ยังมีอยู่อย่างจำกัด จึงมีความจำเป็นเร่งด่วนในการศึกษาประเด็นดังกล่าวเพื่อสร้างฐานข้อมูลเชิงประจักษ์สำหรับใช้เป็นแนวทางพัฒนาสมรรถนะการนำนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดให้มีประสิทธิภาพอย่างเป็นรูปธรรม

จากความสำคัญและความเป็นมาดังกล่าว ผู้วิจัยตระหนักและสนใจที่จะศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัด เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาภาวะความเป็นผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา รวมถึงผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา สามารถนำผลการศึกษาในครั้งนี้ไปใช้ในการพัฒนา และ ส่งเสริมผู้บริหารสถานศึกษาให้มีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม เพื่อใช้ในขับเคลื่อนสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต 2 ให้เกิดประโยชน์และมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต 2
2. เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต 2 จำแนกตามเพศ อายุ ประสบการณ์การทำงาน และขนาดโรงเรียน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบเชิงปริมาณ โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และ ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต 2 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน

เทียบขนาดของประชากรที่จำนวน 750 คน ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 254 คน โดยผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยใช้กลุ่มโรงเรียนเป็นเกณฑ์ แล้วนำมากำหนดสัดส่วนตามขนาดของประชากรในแต่ละกลุ่มโรงเรียน จำแนกเป็น ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 23 คน และ ครูจำนวน 231 คน และทำการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยใช้วิธีการจับฉลากโรงเรียนตามกลุ่มโรงเรียนในพื้นที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแพร่ เขต 2

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สพป.แพร่ เขต 2 แบ่งออกเป็น 2 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามได้แก่ เพศ อายุ ประสบการณ์การทำงาน และขนาดโรงเรียน เป็นชุดคำถามประเภทตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด สพป.แพร่ เขต 2 โดยครอบคลุมองค์ประกอบหลัก 5 ด้าน ประกอบด้วย 1. ด้านการมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง 2. ด้านการทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม 3. ด้านความคิดสร้างสรรค์ 4. ด้านการสร้างบรรยากาศองค์กรนวัตกรรม 5. ด้านการบริหารความเสี่ยง เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับของบุญชม ศรีสะอาด (2560) คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

3.1 ผู้วิจัยทำหนังสือจากมหาวิทยาลัย ถึงผู้อำนวยการเขตพื้นที่และผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด สพป.แพร่ เขต 2 เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล จำนวน 254 คน

3.2 ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้ 1) ผู้วิจัยแจกแบบสอบถามด้วยตนเอง 2) ผู้วิจัยจะส่งแบบสอบถามรูปแบบออนไลน์ให้แต่ละโรงเรียนผ่านระบบรับ-ส่งหนังสืออิเล็กทรอนิกส์(AMSS++) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต 2 เพื่อให้ธุรการโรงเรียนกระจายข่าวในการทำการตอบแบบสอบถามทาง Google Form โดยสแกนผ่าน QR CODE ซึ่งมีกำหนดการเก็บรวบรวมข้อมูลใช้ระยะเวลา 30 วัน

3.3 ผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถามจำนวน 254 ชุด ได้รับกลับคืนมา 254 ชุด คิดเป็น ร้อยละ 100 และดำเนินการตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม จากนั้นดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยดำเนินการ ตามขั้นตอนดังนี้

4.1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม คือ เพศ อายุ ตำแหน่งปัจจุบัน ประสบการณ์การทำงาน และ ขนาดโรงเรียน ด้วยการหาค่าร้อยละ (Percentage)

4.2 วิเคราะห์ความคิดเห็นของครูที่มีต่อ ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแพร่เขต 2 โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยใช้เกณฑ์ในการแปลความหมายของ ธานินทร์ ศิลป์จารุ (2563)

4.3 เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และ ครู ที่มีต่อภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด สพป.แพร่ เขต 2 จำแนกตาม เพศ และ ขนาดโรงเรียน ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การทดสอบค่าที (t-test) จำแนกตามอายุ และ ประสบการณ์การทำงาน โดยการทดสอบค่าเอฟ (F-test) และวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way Anova) เมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะทำการทดสอบเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ่ (Scheffe')

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย พบว่า

1. ผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต 2

ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด สพป.แพร่ เขต 2 ทั้ง 5 ด้าน โดยภาพรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.39, S.D.= 0.58) เมื่อพิจารณาจำแนกตามรายด้าน พบว่า ด้านการมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\overline{X}$ = 4.41, S.D. = 0.61) ซึ่งอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ด้านความคิดสร้างสรรค์ ($\overline{X}$ = 4.40, S.D.= 0.55) ซึ่งอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม ($\overline{X}$ = 4.35, S.D.= 0.75) ซึ่งอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการเปรียบเทียบ ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต 2 จำแนกตาม เพศ อายุ ประสบการณ์การทำงาน และขนาดโรงเรียน

ตารางที่ 1 แสดงการเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต 2 จำแนกตามเพศ (n = 254)

ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา	ชาย (n = 98)		หญิง (n = 156)		t	P-value
	($\overline{X}$)	(S.D.)	($\overline{X}$)	(S.D.)		
ด้านการมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง	4.48	0.51	4.37	0.66	1.489	0.138
ด้านการทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม	4.46	0.56	4.28	0.84	2.087	0.038*
ด้านความคิดสร้างสรรค์	4.44	0.53	4.37	0.56	0.971	0.333
ด้านการสร้างบรรยากาศองค์กรนวัตกรรม	4.39	0.71	4.41	0.56	-0.240	0.811
ด้านการบริหารความเสี่ยง	4.38	0.72	4.40	0.75	-0.145	0.885
รวม	**4.43**	**0.54**	**4.36**	**0.60**	**0.928**	**0.354**

หมายเหตุ. * $p < .05$

จากตารางที่ 1 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา และ ครู ที่มีเพศต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัด สพป.แพร่ เขต 2 ในภาพรวม ไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาจำแนกตามรายด้าน พบว่า มี 1 ด้าน ที่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือ ด้านการทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม

ตารางที่ 2 แสดงการเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต 2 จำแนกตามขนาดโรงเรียน (n = 254)

ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา	ขนาดกลาง (n = 65)		ขนาดเล็ก (n = 189)		t	P-value
	$(\overline{X})$	(S.D.)	$(\overline{\overline{X}})$	(S.D.)		
ด้านการมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง	4.45	0.56	4.40	0.62	0.600	0.549
ด้านการทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม	4.40	0.65	4.33	0.78	0.618	0.537
ด้านความคิดสร้างสรรค์	4.35	0.61	4.41	0.52	-0.790	0.430
ด้านการสร้างบรรยากาศองค์กรนวัตกรรม	4.25	0.81	4.45	0.54	-1.856	0.067
ด้านการบริหารความเสี่ยง	4.30	0.83	4.42	0.70	-1.112	0.267
รวม	4.35	0.63	4.40	0.56	**-0.562**	**0.575**

จากตารางที่ 2 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา และ ครู ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด สพป.แพร่ เขต 2 โดยภาพรวม และรายด้าน ไม่มีความแตกต่างกัน ทั้ง 5 ด้าน

ตารางที่ 3 แสดงการเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต 2 จำแนกตามอายุ (n = 254)

ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหาร	แหล่งข้อมูล	SS	df	Ms	F	P-value
ด้านการมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง	ระหว่างกลุ่ม	8.128	3	2.709	7.961*	0.000
	ภายในกลุ่ม	85.085	250	0.340		
	รวม	93.213	**253**			
ด้านการทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม	ระหว่างกลุ่ม	17.306	3	5.769	11.568*	0.000
	ภายในกลุ่ม	124.669	250	0.499		

	รวม	141.975	**253**			
ด้านความคิดสร้างสรรค์	ระหว่างกลุ่ม	2.360	3	0.787	2.679*	0.048
	ภายในกลุ่ม	73.396	250	0.294		
	รวม	75.756	**253**			
ด้านการสร้างบรรยากาศองค์กรนวัตกรรม	ระหว่างกลุ่ม	3.695	3	1.232	3.250*	0.022
	ภายในกลุ่ม	94.745	250	0.379		
	รวม	98.440	**253**			
ด้านการบริหารความเสี่ยง	ระหว่างกลุ่ม	7.164	3	2.388	4.597*	0.004
	ภายในกลุ่ม	129.861	250	0.519		
	รวม	137.024	**253**			
ผลรวมทั้งหมด	**ระหว่างกลุ่ม**	**6.117**	**3**	**2.039**	**6.484***	**0.000**
	ภายในกลุ่ม	**78.618**	**250**	**0.314**		
	รวม	**84.736**	**253**			

หมายเหตุ. * $p < .05$

จากตารางที่ 3 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา และ ครู ที่มีอายุต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด สพป.แพร่ เขต 2 โดยภาพรวม และ รายด้าน มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้ง 5 ด้าน

ตารางที่ 4 แสดงการเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน (n = 254)

ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหาร	**แหล่งข้อมูล**	**SS**	**df**	**Ms**	**F**	**P-value**
ด้านการมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง	ระหว่างกลุ่ม	14.843	3	4.948	15.783*	0.000
	ภายในกลุ่ม	78.371	250	0.313		
	รวม	**93.213**	**253**			
ด้านการทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม	ระหว่างกลุ่ม	28.927	3	9.642	21.324*	0.000
	ภายในกลุ่ม	113.048	250	0.452		
	รวม	**141.975**	**253**			
ด้านความคิดสร้างสรรค์	ระหว่างกลุ่ม	8.287	3	2.762	10.236*	0.000
	ภายในกลุ่ม	67.469	250	0.270		

	รวม	**75.756**	**253**			
ด้านการสร้างบรรยากาศองค์กรนวัตกรรม	ระหว่างกลุ่ม	7.655	3	2.552	7.027*	0.000
	ภายในกลุ่ม	90.785	250	0.363		
	รวม	**98.440**	**253**			
ด้านการบริหารความเสี่ยง	ระหว่างกลุ่ม	22.723	3	7.574	16.567*	0.000
	ภายในกลุ่ม	114.301	250	0.457		
	รวม	**137.024**	**253**			
ผลรวมทั้งหมด	**ระหว่างกลุ่ม**	**14.421**	**3**	**4.807**	**17.091***	**0.000**
	ภายในกลุ่ม	**70.314**	**250**	**0.281**		
	รวม	**84.736**	**253**			

หมายเหตุ. * $p < .05$

จากตารางที่ 4 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา และ ครู ที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด สพป.แพร่ เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้าน มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้ง 5 ด้าน

อภิปรายผล

1. ผลการวิจัย พบว่า ในภาพรวม ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด สพป.แพร่ เขต 2 อยู่ในระดับมาก ทั้ง 5 ด้าน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารสถานศึกษาในพื้นที่มีความสามารถในการปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ ท่ามกลางบริบทความท้าทายของการจัดการศึกษาในยุคดิจิทัลที่พลิกผันอย่างรวดเร็ว อีกทั้งสืบเนื่องมาจากกลไกการขับเคลื่อนนโยบายของสำนักงานเขตพื้นที่ มุ่งเน้นการสร้าง 'นวัตกรรม' (Innovation) ภายในสถานศึกษา ส่งผลให้ผู้บริหารสถานศึกษาเกิดความตื่นตัว และ ตระหนักถึงความจำเป็นในการยกระดับสมรรถนะของตนเอง เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านวิสัยทัศน์เพื่อการเปลี่ยนแปลง มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึง การปรับตัวของผู้บริหารท่ามกลางพลวัตทางสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ประกอบกับการขับเคลื่อนนโยบายเชิงรุกของหน่วยงานต้นสังกัด ที่มุ่งเน้นการยกระดับคุณภาพการศึกษาด้วยนวัตกรรมและเทคโนโลยีดิจิทัลอย่างเป็นระบบ ส่งผลให้ผู้บริหารจำเป็นต้องพัฒนาแนวคิดและกลยุทธ์การบริหารจัดการใหม่ๆ ให้สอดรับกับทิศทางการพัฒนาการศึกษาในระดับชาติและระดับสากล ข้อค้นพบดังกล่าวมีความสอดคล้องอย่างมีนัยสำคัญกับแนวคิดของ เบญญาพร อินทร์แก้ว (2568) ที่ระบุว่า ความสำเร็จของผู้นำยุคใหม่ขึ้นอยู่กับความสามารถในการบูรณาการความคิดสร้างสรรค์เข้ากับพันธกิจหลักของโรงเรียน เพื่อสร้างความยั่งยืนในการบริหารจัดการศึกษา

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด สพป. แพร่ เขต 2 จำแนกตามเพศ อายุ ประสบการณ์การทำงาน และขนาดโรงเรียน ดังนี้

1. จำแนกตามเพศ พบว่า ในภาพรวม ไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ข้อค้นพบนี้สะท้อนให้เห็นถึง 'ความเท่าเทียมทางสมรรถนะวิชาชีพ' (Professional Competency Equality) ของบุคลากรทางการศึกษาในปัจจุบัน โดยทั้งเพศชายและเพศหญิงต่างมีความตื่นตัวและตระหนักถึงความจำเป็นในการยกระดับทักษะด้านเทคโนโลยีดิจิทัลและการแสวงหาองค์ความรู้ใหม่ๆ อย่างต่อเนื่อง เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการขับเคลื่อนสถานศึกษาภายใต้บริบทและมาตรฐานเดียวกัน ส่งผลให้ทัศนคติและการรับรู้ต่อบทบาทภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมมีความสอดประสานกันโดยไม่ถูกจำกัดด้วยปัจจัยทางเพศสภาพ เมื่อพิจารณารายด้านพบจุดที่น่าสนใจใน ด้านการทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม ซึ่งมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ประเด็นนี้อาจมีสาเหตุมาจากความแตกต่างเชิงจิตวิทยาหรือสไตล์การปฏิสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างเพศที่มีผลต่อการสร้างการมีส่วนร่วมในองค์กร ผลการวิจัยดังกล่าวมีความสอดคล้องกับ งานวิจัยของนฤมล แจ้งสว่าง (2566) ที่ศึกษาในบริบทสังกัด สพป.เลย เขต 2 ซึ่งยืนยันในทิศทางเดียวกันว่าปัจจัยด้านเพศไม่ส่งผลต่อระดับภาวะผู้นำในภาพรวม แต่กลับปรากฏความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญในมิติด้านการทำงานเป็นทีมและการมีส่วนร่วมเช่นเดียวกัน ชี้ให้เห็นว่าแม้สมรรถนะเชิงนวัตกรรมจะมีความเท่าเทียมกัน แต่กระบวนการสร้างความร่วมมือและกลวิธีในการระดมพลังสมองภายในสถานศึกษายังคงเป็นมิติที่ได้รับอิทธิพลจากคุณลักษณะเฉพาะทางเพศสภาพที่ควรได้รับการส่งเสริมอย่างเหมาะสม

2. จำแนกตามขนาดโรงเรียน พบว่า ในภาพรวมและรายด้านทั้ง 5 ด้าน ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดทุกขนาด ต่างดำเนินงานภายใต้ความคาดหวังและกรอบนโยบายเดียวกันจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ที่มุ่งเน้นการยกระดับคุณภาพผู้เรียนเป็นสำคัญ แม้ในเชิงกายภาพ สถานศึกษาแต่ละขนาดจะมีข้อแตกต่าง ไม่ว่าจะเป็นงบประมาณ จำนวนอัตรากำลังบุคลากร หรือ วัสดุอุปกรณ์พื้นฐาน แต่เนื่องด้วยนโยบายข้างต้น ส่งผลให้ผู้นำสถานศึกษาไม่ว่าจะปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดเล็กหรือขนาดกลาง ต่างต้องเร่งรัดพัฒนาสมรรถนะแห่งตน (Self-Competency) ให้เท่าทันต่อพลวัตความเปลี่ยนแปลงเชิงนวัตกรรมในยุคปัจจุบัน เพื่อนำพาองค์กรไปสู่ความสำเร็จตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพอย่างมีประสิทธิภาพผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับ งานวิจัยของ สมเสียร สังแก้ว (2566) ที่ศึกษาในบริบท สพป.พัทลุง เขต 1 ซึ่งยืนยันว่าปัจจัยด้านขนาดสถานศึกษาไม่ได้ส่งผลต่อระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารอย่างมีนัยสำคัญ ปรากฏการณ์นี้ชี้ให้เห็นอย่างชัดเจนว่า การเป็นผู้นำเชิงนวัตกรรมเป็น 'คุณลักษณะเฉพาะบุคคลและการปรับตัวเชิงกลยุทธ์' (Personal Trait and Strategic Adaptation) ที่ตอบสนองต่อทิศทางนโยบายส่วนรวมและการมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา มากกว่าที่จะถูกจำกัดด้วยเงื่อนไขด้านขนาดหรือทรัพยากรของหน่วยงานเพียงอย่างเดียว"

4. จำแนกตามอายุ พบว่า ทั้งในภาพรวมและรายด้าน มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกด้าน ซึ่งสอดคล้องกับ สมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะ ความแตกต่างของช่วงวัย (Generation Gap) ส่งผลต่อกระบวนทัศน์และการคาดหวังที่มีต่อบทบาทของผู้นำสถานศึกษา โดยบุคลากร

กลุ่มที่มีอายุน้อยมักมีความคุ้นชินกับเทคโนโลยีดิจิทัลและมีความตื่นตัวต่อกระแสการเปลี่ยนแปลงทางสังคมสูง จึงคาดหวังให้ผู้บริหารแสดงบทบาทเป็นผู้นำต้นแบบ (Role Model) ที่สามารถขับเคลื่อนนวัตกรรมเพื่อส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพในรูปแบบใหม่ๆ ในขณะที่บุคลากรกลุ่มที่มีช่วงอายุมากกว่า ซึ่งปฏิบัติงานภายใต้โครงสร้างและวัฒนธรรมการบริหารแบบดั้งเดิมมาอย่างยาวนาน อาจมีมุมมองและการปรับตัวต่อพลวัตเชิงนวัตกรรมที่แตกต่างออกไปตามฐานประสบการณ์เดิม ส่งผลให้ระดับการรับรู้และการให้คุณค่าต่อภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมมีความเหลื่อมล้ำกันชัดเจนตามปัจจัยด้านช่วงอายุ ผลการวิจัยดังกล่าว สอดคล้องกับงานวิจัยของ เบญญาพร อินทร์แก้ว (2568) ที่ศึกษาในบริบท สพม.กรุงเทพมหานคร เขต 2 ซึ่งยืนยันว่าอายุที่แตกต่างกันของข้าราชการครูเป็นตัวแปรสำคัญที่กำหนดทัศนคติและการรับรู้ต่อภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาอย่างมีนัยสำคัญ

5. จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน พบว่า ทั้งในภาพรวมและรายด้าน มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกด้าน ซึ่งสอดคล้องกับ สมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ประสบการณ์ในการทำงานที่ยาวนานหรือแตกต่างกัน ย่อมหล่อหลอมให้บุคลากรมี 'วุฒิภาวะเชิงการบริหาร' (Administrative Maturity) และมุมมองต่อการนำนวัตกรรมมาใช้ในสถานศึกษาที่ไม่เหมือนกัน โดยกลุ่มบุคลากรที่มีประสบการณ์หลากหลายเริ่มมีความตระหนักและตื่นตัวในการบูรณาการเทคโนโลยีรูปแบบใหม่เข้ามาเป็นกลไกหลักในการปฏิบัติงาน มีการจัดการความรู้ (Knowledge Management) และการปรับตัวเชิงกลยุทธ์เพื่อให้เท่าทันต่อพลวัตความเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา มุ่งสู่การสร้าง 'สังคมแห่งการเรียนรู้' (Learning Society) เพื่อยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม ผลการวิจัยดังกล่าว สอดคล้องกับ งานวิจัยของกมลทิพย์ ทองเทพ (2566) ที่ศึกษาในบริบท สพป.นนทบุรี เขต 1 ซึ่งยืนยันว่าระดับประสบการณ์วิชาชีพที่แตกต่างกันเป็นตัวแปรหลักที่ส่งผลต่อระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทั้งในมิติองค์รวมและมิติรายด้าน ชี้ให้เห็นว่าการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมเป็นกระบวนการที่ต้องอาศัยการเรียนรู้เชิงประสบการณ์และการปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ตามระยะเวลาการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง

สรุป

ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด สังกัด สพป.แพร่ เขต 2 ผลการวิจัยพบว่าผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมในภาพรวมอยู่ในระดับ มาก โดยเมื่อพิจารณารายด้านพบว่าด้านการมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง เป็นด้านที่มีการปฏิบัติโดดเด่นที่สุด สะท้อนให้เห็นว่าผู้บริหารส่วนใหญ่มีความตระหนักและก้าวทันต่อกระแสการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ในขณะที่ ด้านการทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม แม้จะอยู่ในระดับมากแต่กลับมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดในบรรดาทุกด้าน ชี้ให้เห็นว่ากระบวนการสร้างวัฒนธรรมความร่วมมือเชิงนวัตกรรมในสถานศึกษายังเป็นประเด็นที่ต้องได้รับการส่งเสริมเพิ่มขึ้น

ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมในสถานศึกษา สังกัด สังกัด สพป.แพร่ เขต 2 ด้านเพศ และ ขนาดโรงเรียน พบว่าผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีเพศต่างกัน หรือปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาด

ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหาร ไม่แตกต่างกัน ทั้งในภาพรวมและรายด้าน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าปัจจัยเชิงกายภาพของสถานศึกษาและปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศ ไม่ใช่อุปสรรคหรือเงื่อนไขหลักที่ทำให้ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมแตกต่างกันในบริบทของพื้นที่นี้

ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมในสถานศึกษา สังกัด สพป.แพร่ เขต 2 ด้านอายุ และประสบการณ์การทำงาน พบว่า ผู้บริหารที่มีช่วงอายุและระยะเวลาในการปฏิบัติงานที่แตกต่างกัน มีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยความแตกต่างนี้ปรากฏให้เห็นชัดเจนในทุกองค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม สะท้อนว่าทักษะการเป็นผู้นำเชิงนวัตกรรมในสังกัด สพป.แพร่ เขต 2 เป็นสมรรถนะที่เกิดจากการสั่งสมประสบการณ์และการบ่มเพาะตามช่วงวัยเป็นปัจจัยหลัก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 จากการศึกษา พบว่า ด้านการทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในอันดับสุดท้าย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการสื่อสาร สร้างการรับรู้ที่ชัดเจนแก่บุคลากรในสถานศึกษาให้เข้าใจถึงเป้าหมายร่วมกัน ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการสื่อสาร สร้างการรับรู้ที่ชัดเจนแก่บุคลากรในสถานศึกษาให้เข้าใจถึงเป้าหมายร่วมกัน และเปิดโอกาสให้ครูทุกเพศมีส่วนร่วมในแสดงความคิดเห็นและตัดสินใจอย่างเท่าเทียมกัน

2. ข้อเสนอแนะด้านการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพหรือวิจัยเชิงพัฒนา (R&D) เพื่อกำหนดแนวทางการเสริมสร้างสมรรถนะภาวะผู้นำในด้านวิสัยทัศน์เพื่อการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในบริบทของพื้นที่จังหวัดแพร่ ให้มีความชัดเจนและสอดรับกับนโยบายการศึกษาในยุคดิจิทัล

2.2 ควรมีการศึกษาเพื่อพัฒนารูปแบบหรือนวัตกรรมการบริหารจัดการที่มุ่งเน้นการเสริมสร้างทักษะการทำงานเป็นทีมและวัฒนธรรมการมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต 2 เพื่อให้ได้ตัวแบบการพัฒนาที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาและยกระดับคุณภาพการศึกษาได้อย่างเป็นรูปธรรม

เอกสารอ้างอิง

กมลทิพย์ ทองเทพ. (2566). แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 1. การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2564). นโยบายการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้มีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม. สำนักนโยบายและแผน สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2565). แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570). สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.

ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2563). การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS และ AMOS (พิมพ์ครั้งที่ 18). เอส.อาร์.พริ้นติ้ง แมสโปรดักส์.

นฤมล แจ้งสว่าง. (2566). การศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.

เบญญาพร อินทร์แก้ว และ อนุสรา สุวรรณวงศ์. (2568). ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2. วารสารส่งเสริมและพัฒนาวิชาการสมัยใหม่. 3(2), 874-905.

บุญชม ศรีสะอาด.(2560). การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 10 ฉบับปรับปรุงใหม่). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

สมเสียร สังแก้ว. (2566). ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 1. การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. คลังปัญญามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต 2. (2567). รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีการศึกษา 2567.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560–2579. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.